

OSCAR WILDE

**PRINȚUL FERICIT
ȘI ALTE POVEȘTI**

Traducere, prefață, tabel cronologic și note de
MAGDA TEODORESCU

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

Importanța de a fi copil	7
Viața și opera lui Oscar Wilde în date.....	23
PRINȚUL FERICIT ȘI ALTE POVEȘTI	
Prințul fericit.....	31
Privighetoarea și Roza.....	42
Urișul egoist.....	49
Prietenul devotat	54
O rachetă nemaipomenită	67
CASA CU RODII	
Tânărul Rege	83
Aniversarea Infantei	99
Pescarul și sufletul lui.....	119
Copilul-din-Stea.....	156

PRINȚUL FERICIT

Sus, sus, deasupra orașului, de pe o coloană, domina statuia Prințului Fericit. Era cu totul acoperită de foi de aur, ochii îi erau două safire strălucitoare, iar de pe mânerul sabiei lucea intens un rubin roșu, imens.

Toată lumea îl admira.

– E frumos ca o giruetă, a observat unul dintre consilierii de la primărie care dorea să se spună despre el că are gusturi artistice, numai că nu atât de profitabilă, temându-se ca nu cumva oamenii să-l creadă lipsit de simț practic, ceea ce nu era cazul.

– De ce nu poți fi și tu ca Prințul Fericit? își întrebă o mamă rațională băiețelul, care plângea și cerea luna de pe cer. Prințului Fericit nu-i trece prin cap să ceară nimic.

– Mă bucur că există cineva în lumea asta care este fericit, bolborosi dezamăgit un bărbat privind minunata statuie.

– Seamănă cu un înger, spuseră copiii de la școala Fundației de Caritate, când ieșiră din catedrală, îmbrăcați în pelerinele lor stacojii și șorțulețele de un alb imaculat.

– Dar cum de știți asta? întrebă profesorul de matematică, nu ați văzut niciodată un înger.

– Am văzut în vis, răspunseră copiii, iar profesorul de matematică se încruntă și-i privi cu mare severitate, pentru că nu îngăduia copiilor să viseze.

Într-o noapte, zbură deasupra orașului un Rândunel¹. Prietenii lui plecaseră demult, de șase săptămâni, spre Egipt, dar el rămăsese în urmă pentru că era îndrăgostit de cea mai încântătoare Trestie. O întâlnise la începutul primăverii, pe când zbura deasupra râului după o molie grasă și galbenă, și se simțise atât de atras de talia ei suplă, că se oprise să-i vorbească.

– Oare să te iubesc? îi spuse Rândunelul, căruia îi plăcea să vorbească fără ocolișuri, iar Trestia îi făcu o reverență adâncă. Atunci începu să zboare în jurul ei, atingând apa cu aripile și făcând vălurele argintii. Așa o curta el, și idila a durat toată vara.

– Dar este o atracție ridicolă, îl dojeneau celelalte rândunele; nu are nici un ban și mult, mult prea multe rude; într-adevăr, râul era plin de trestii. Apoi sosi toamna și ele plecară.

După ce-l părăsiră, începu să se simtă singur și se plictisi de iubita lui.

– Nu știe să converseze, zicea el, și teamă îmi e că este o cochetă, că tot timpul flirtează cu vântul. Și, într-adevăr, ori de câte ori bătea vântul, Trestia făcea reverențele cele mai grațioase. Recunosc că este o fată de casă, continua el, dar mie îmi place să călătoresc, iar soția mea ar trebui și ea să îndrăgească asta.

– Vrei să vii cu mine? îi spuse în cele din urmă, dar Trestia își clătină capul – era foarte atașată de casă.

– Ți-ai bătut joc de mine, îi strigă el. Plec spre piramide. La revedere! Și-și luă zborul.

¹ Am păstrat majusculele din textul wildian pentru că ele numesc personaje (n. tr.).

Zbură toată ziua, și noaptea ajunse în oraș.

– Oare unde să poposesc? se întrebă el. Sper că orașul s-a pregătit.

Apoi văzu statuia de pe coloana înaltă.

– O să poposesc acolo, strigă el; este un loc superb, cu mult-mult aer proaspăt. Așa că se lăsă chiar între picioarele statuii Prințului Fericit. Am un dormitor de aur, își zise el încet privind în jur, în timp ce se pregătea să adoarmă; dar tocmai în momentul în care își puse capul între aripi, o picătură mare de apă căzu pe el. Ce lucru curios! strigă, nu-i urmă de nor pe cer, doar stele strălucitoare, și, totuși, plouă. Clima din nordul Europei este absolut oribilă. Trestiei îi plăcea ploaia, dar aceasta era doar o dovadă de egoism.

Apoi căzu o altă picătură.

– Ce rost mai are o statuie, dacă nu te poate apăra de ploaie? zise el. Ar trebui să-mi caut un horn de nădejde, și se hotărî să zboare.

Dar înainte să-și desfacă aripile, căzu a treia picătură, și se uită în sus și văzu ... Vai! Ce văzu?

Ochii Prințului Fericit erau plini de lacrimi care se rostogoleau pe obrajii lui de aur. Avea o față atât de frumoasă în lumina lunii, că Rândunelului i se făcu o milă nesfârșită.

– Cine ești? întrebă el.

– Sunt Prințul Fericit.

– Și atunci de ce plângi? vru să știe Rândunelul; m-ai udat de tot.

– Când eram viu și aveam o inimă de om, răspunse statuia, n-am cunoscut lacrimile, pentru că locuiam în Palatul Sans-Souci, acolo unde durerii nu i se permite să intre. Ziua mă jucam cu tovarășii mei în grădină, iar seara conduceam dansul în Sala de Bal. Grădina era împrejmuțată de un zid foarte înalt, dar niciodată nu mi-a trecut prin cap să întreb ce se află dincolo de el, pentru că totul în jurul meu era extrem de

frumos. Curtenii mă numeau Prințul Fericit și, da, eram foarte fericit, dacă poți spune că plăcerea înseamnă fericire. Așa am trăit și așa am murit. Și pentru că sunt mort, m-au pus aici sus, ca să văd toate urâciunile și mizeria din orașul meu, și, deși am inimă de plumb, nu pot face altceva decât să plâng.

– Cum, nu-i din aur masiv? se întrebă Rândunelul singur. Era prea politicos pentru a face observații cu glas tare.

– Undeva, departe, continuă statuia cu o voce muzicală, departe, pe o străduță, se află o casă sărăcăcioasă. Una dintre ferestre este deschisă și, prin ea, văd o femeie care stă la masă. Are fața slabă și mistuită, mâinile aspre și roșii, înțepate de ac, pentru că e croitoreasă. Brodează florile-pasiunii pe o rochie din satin pentru cea mai frumoasă dintre domnișoarele de onoare ale reginei; o va purta la următorul bal al Curții. În pat, într-unul din colțurile camerei, zace băiatul ei bolnav. Are febră și cere portocale. Mama nu are nimic a-i oferi decât apă din râu, așa că el plânge. Rândunel, mic Rândunel, vrei să-i duci rubinul de pe sabia mea? Picioarele-mi sunt țintuite de acest pedestal și nu mă pot mișca.

– Dar sunt așteptat în Egipt, spuse Rândunelul. Prietenii mei zboară în josul și în susul Nilului și conversează cu lotușii uriași. Curând se vor duce la culcare în mormântul marelui rege. Și regele este acolo, în sicriul lui pictat. E înfășurat în pânză galbenă și îmbălsămat cu mirodenii. În jurul gâtului are un lanț din palid jad, iar mâinile-i sunt ca niște frunze moarte.

– Rândunel, mic Rândunel, zise Prințul, nu vrei să mai stai cu mine o noapte și să-mi fii mesager? Băiatului îi e atât de sete și mama e atât de tristă.

– Nu cred că-mi plac băieții, răspuse Rândunelul. Vara trecută, când stăteam pe apă, erau doi băieți nepoliticoși, fiii morarului, care aruncau tot timpul cu pietre în mine. Desigur, nu mă nimereau; noi, rândunelele, zburăm mult prea bine și,

în plus, eu provin dintr-o familie vestită pentru agilitatea ei. Totuși, era un semn de lipsă de respect.

Dar Prințul Fericit părea atât de trist că Rândunelului i se făcu milă.

– Aici e foarte frig, spuse el, dar o să mai stau cu tine o noapte și îți voi fi mesager.

– Îți mulțumesc, Rândunel mic, spuse Prințul.

Așa că Rândunelul scoase marele rubin din sabia Prințului și zbură cu el în cioc peste acoperișurile orașului.

Trecu pe lângă turnul catedralei cu îngeri sculptați în marmură. Zbură pe lângă palat și auzi zvon de dans. În balcon ieși o fată frumoasă însoțită de iubitul ei.

– Ce minunate sunt stelele, îi spuse el, și ce minunată e puterea iubirii!

– Sper că îmi va fi gata rochia pentru Marele Bal, îi răspuse ea; am comandat să mi se brodeze floarea-pasiunii, dar croitoresele sunt atât de leneșe!

Traversă râul și văzu lămpile atârinate de catargele corăbiilor. Zbură deasupra ghetoului, și-i observă pe evreii bătrâni tocmindu-se între ei și cântărind aurul într-un cântar din cupru. În cele din urmă, ajunse la casa cea sărmană și se uită înăuntru. Băiatul se răsucea cuprins de febră în pat și maică-sa adormise; era atât de obosită! Sări înăuntru și puse marele rubin lângă degetarul femeii. Apoi înconjură patul ușor, răcorind fruntea băiatului, bătând din aripi. „O, dar ce răcoare-mi este!“ zise băiatul. „Probabil că mă simt mai bine“; apoi se cufundă într-un somn dulce.

Apoi Rândunelul zbură înapoi la Prințul Fericit și-i spuse tot ce făcuse.

– E curios, observă el, dar mi-e cald acum, deși este atât de frig.

– Asta pentru că ai făcut o faptă bună, spuse Prințul.

Și Rândunelul începu să mediteze, apoi adormi. Întotdeauna adormea pe loc, când începea să mediteze.

În zori, zbură spre râu și făcu o baie.

– Ce fenomen ieșit din comun! spuse profesorul de ornitologie în timp ce trecea podul. O rândunică pe timp de iarnă! Și scrise o scrisoare lungă ziarului local. Toată lumea o cita pentru că era plină de multe cuvinte pe care nu le înțelegeau!

– În seara asta voi pleca în Egipt, spuse Rândunelul, și era bine-dispus când se gândea la această perspectivă. Vizită monumentele și petrecu o vreme pe turla bisericii. Ori de câte ori trecea, Vrăbiile ciripeau și-și spuneau: „Vai, ce străin distins!“ așa că se simțea foarte, foarte bine.

Când răsări luna, se întoarse la Prințul Fericit.

– Aveți vreun comision pentru Egipt? strigă el; acum sunt pe punctul de a pleca.

– Rândunel, mic Rândunel, spuse Prințul, nu vrei să mai stai cu mine încă o noapte?

– Sunt așteptat în Egipt, răspuse Rândunelul. Măine, prietenii mei își vor lua zborul spre a doua cascadă. Acolo calul de mare se tolănește printre papură și Zeul Memnon însuși stă pe tronul de granit. Toată noaptea se uită la stele și când apare Luceafărul scoate strigăte de bucurie și, apoi, se cufundă în tăcere. La prânz, leii cei galbeni vin la marginea fluviului să bea apă. Au ochii verzi ca beriliul, iar urletul lor este mai fioros decât al cascadei.

– Rândunel, mic Rândunel, spuse Prințul, departe, departe, văd un tânăr într-o mansardă. Stă aplecat peste un pupitru plin de hârtii și într-o cupă, lângă el, se află un buchet de violete ofilite. Are păr castaniu și aspru iar buzele-i sunt roșii ca rodia; ochii – mari și visători. Încearcă să termine o piesă pentru directorul teatrului, dar îi e prea frig să mai scrie. În cămin nu are foc și-a leșinat de foame.

– O să te mai ajut o noapte, zise Rândunelul, care avea, într-adevăr, o inimă de aur. Să-i mai duc un rubin?

– Vai mie! Acum nu mai am rubin, spuse Prințul, nu mi-au mai rămas decât ochii. Sunt făcuți din safire rare, aduse din India acum o mie de ani. Scoate unul și du-i-l. Îl va vinde bijutierului și-și va cumpăra lemn de foc să-și isprăvească piesa de teatru.

– Scumpe Prinț, zise Rândunelul, nu pot face așa ceva; și începu să plângă amarnic.

– Rândunel, mic Rândunel, spuse Prințul, fă cum îți ordon.

Așa că Rândunelul scoase ochiul Prințului și zbură spre mansarda studentului. Nu i-a fost greu să intre înăuntru, pentru că era o gaură în acoperiș. Se avântă prin ea și intră în cameră. Tânărul stătea cu capul îngropat în mâini, așa că nu auzi fâlfâitul aripilor păsării, și când își ridică privirea descoperi superbul safir așternut pe violetele moarte.

– Încep să fiu apreciat, strigă el; piatra asta este de la un mare admirator al meu. Acum îmi pot termina piesa – și părea foarte mulțumit.

A doua zi, Rândunelul zbură către port. Se așeză pe catargul unei corăbii mari și se uită la marinarii care trăgeau afară, cu ajutorul frângiilor, cufere mari. „Hei-rup!“ strigau ei când reușeau să ridice un cufăr.

– O să plec în Egipt! țipă Rândunelul, dar nimeni nu-l băga în seamă, iar când luna răsări, zbură înapoi la Prințul Fericit.

– Am venit să vă spun la revedere, strigă el.

– Rândunel, mic Rândunel, îi zise Prințul, nu vrei să mai stai cu mine încă o noapte?

– A venit iarna, răspuse Rândunelul, și zăpada cea rece o să sosească în curând. În Egipt, soarele strălucește cald în palmierii verzi, și crocodilii zac în noroi și privesc alene în jurul lor. Prietenii mei își construiesc cuiburi în Templul din

Baalbec, iar porumbei albi și roz le urmăresc și gânguresc între ei. Scumpe Prinț, trebuie să te părăsesc, dar nu o să te uit niciodată, iar primăvara viitoare îți voi aduce două pietre nestemate frumoase în locul celor la care ai renunțat. Rubinul va fi mai roșu decât roza, iar safirul va fi ca marea de albastru.

– În piața de aici, spuse Prințul Fericit, e o fetiță cu chibrituri. Le-a scăpat în rigolă și s-au stricat. Tatăl o va bate, dacă nu va aduce bani acasă, iar ea plânge. Nu are pantofi, nici ciorapi, și nimic pe cap. Scoate-mi celălalt ochi și dă-i-l ei; atunci, tatăl nu o va mai bate.

– Voi mai sta încă o noapte cu tine, spuse Rândunelul, dar nu pot să-ți scot și celălalt ochi. Vei fi orb...

– Rândunel, mic Rândunel, fă cum îți ordon.

Așa că el scoase celălalt ochi al Prințului și se porni în zbor. Se năpusti în jurul fetiței cu chibrituri și-i strecură piatra prețioasă în palmă.

– Ce sticlă frumoasă! strigă fetița, și fugi acasă râzând.

Apoi Rândunelul se întoarse la Prinț.

– Acum ești orb, zise el, așa că nu te voi părăsi niciodată.

– Nu, mic Rândunel, spuse sărmanul Prinț, trebuie să pleci în Egipt.

– Nu te voi părăsi niciodată, repetă Rândunelul și adormi la picioarele Prințului.

A doua zi se așeză pe umărul Prințului și-i istorisi tot ce văzuse în țările străine. Îi povesti despre ibiși roșii care stau înșiruiți pe malurile Nilului prinzând peștișori aurii cu ciocurile, despre Sfînx, bătrân ca timpul, despre felul cum trăiesc oamenii în deșert și știu tot ce se întâmplă, despre negustorii care merg încet pe lângă cămile, ducând în mână mărgelile de chihlimbar, despre Regele din Munții Lunei, care este negru ca abanosul și adoră un cristal imens, despre șarpele cel verde care doarme într-un palmier și douăzeci de preoți îl hrănesc cu

prăjituri cu miere, și despre pigmeii care traversează lacul mare pe frunze late și se războiesc mereu cu fluturii.

– Dragul meu Rândunel mic, spuse Prințul, îmi povestești lucruri minunate, dar mai importantă decât orice este suferința oamenilor. Nu cred că există vreun Mister mai mare decât Nefericirea. Zboară peste orașul meu, mic Rândunel, și spune-mi ce vezi tu acolo.

Așa că Rândunelul dădu o raită deasupra orașului și văzu cum bogații se veselesc în casele lor frumoase, în timp ce cerșetorii stau pe la porți. Zbură deasupra străduțelor întunecate și observă fețele albe ca varul ale copiilor înfometați care se uitau pierduți în străzile înnegrite. Sub arcele unui pod, doi băieți se vârhăseră unul în altul pentru a-și ține de cald. „Ce foame ne este!“ spuneau ei. „N-aveți voie să stați aici,“ strigă paznicul, iar ei o apucară prin ploaie.

Apoi zbură înapoi și-i spuse Prințului ceea ce văzuse.

– Sunt acoperit cu foițe din aur, spuse Prințul: să le iei, una câte una, și să le dai sărmanilor; cei în viață sunt convinși că aurul le aduce fericirea.

Rândunelul smulse foiță după foiță de aur fin, până ce Prințul rămase mohorât și cenușiu. Le duse săracilor foiță după foiță de aur fin, iar fețele copiilor se îmbujorară și începură să râdă și să se joace pe stradă.

– Acum avem pâine! strigau ei.

Apoi veni zăpada, și după ea, înghețul. Străzile păreau ca din argint, atât de strălucitoare și lunecoase erau. De streșinile caselor atârnavă țurțuri lungi ca niște pumnale din cristal; lumea mergea îmbrăcată în blănuri, băieții purtau căciulițe stacojii și patinau pe gheață.

Micului Rândunel îi era din ce în ce mai frig, dar nu îl părăsea pe Prinț, pentru că îl iubea foarte, foarte mult. Ciugulea firimiturile de la ușa brutăriei, atunci când brutarul nu băga de seamă, și încerca să se încălzească dând din aripi.